

مقایسه‌ی منظومه‌ی

# لیلی و مجنون

نظامی و فصولی

تحقیق و نگارش: نورالدین مقدم (آیدین دومان)

www.ketab.ir

|                                                                                       |                         |
|---------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|
| مقدم، نورالدین، ۱۳۴۶ -                                                                | سرشناسه                 |
| مقایسه منظومه لیلی و مجنون نظامی و فضولی / تحقیق و نگارش نورالدین مقدم (آیدین دومان). | عنوان و نام پدیدآور     |
| تبریز: آیدین ساو، ۱۴۰۰.                                                               | مشخصات نشر              |
| ۳۱۰ ص.                                                                                | مشخصات ظاهری            |
| 978-600-8543-89-3                                                                     | شابک                    |
| فیبا                                                                                  | وضعیت فهرست نویسی       |
| نظامی، الیاس بن یوسف، ۴۵۳۰ - ۴۶۱۴ ق.                                                  | موضوع                   |
| Nizami Ganjavi                                                                        | موضوع                   |
| فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۴۹۱۳-۴۹۷۶ ق.                                            | موضوع                   |
| نظامی، الیاس بن یوسف، ۴۵۳۰ - ۴۶۱۴ ق. لیلی و مجنون - نقد و تفسیر                       | موضوع                   |
| Nezami, Elias - ibn - Yusuf . Leili va Majnoon-- Criticism and interpretation         | موضوع                   |
| فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۴۹۱۳-۴۹۷۶ ق. دیوان - نقد و تفسیر                        | موضوع                   |
| شعر فارسی - قرن ۶. - تاریخ و نقد                                                      | موضوع                   |
| Persian poetry -- 12th century -- History and criticism                               | موضوع                   |
| شعر فارسی - قرن ۱۰ ق. - تاریخ و نقد                                                   | موضوع                   |
| Persian poetry -- 16th century -- History and criticism                               | موضوع                   |
| شعر ترکی - ایران - قرن ۱۰ ق. - تاریخ و نقد                                            | موضوع                   |
| Turkish poetry -- Iran -- 16th century -- History and criticism                       | موضوع                   |
| نظامی، الیاس بن یوسف، ۴۵۳۰ - ۴۶۱۴ ق. لیلی و مجنون. شرح                                | شناسه افروده            |
| Nezami, Elias - ibn - Yusuf . Leili va Majnoon                                        | شناسه افروده            |
| فضولی بغدادی، محمد بن سلیمان، ۴۹۱۳-۴۹۷۶ ق. دیوان - نقد و تفسیر                        | شناسه افروده            |
| PIR۵۱۳۵                                                                               | رده بندی کنگره          |
| ۸۵۱/۲۲                                                                                | رده بندی دیوبی          |
| ۸۴۲۸۳۲                                                                                | شماره کتابشناسی ملی     |
|                                                                                       | اطلاعات رکورد کتابشناسی |

نشر  
آیدین  
ساو

■ نام کتاب: مقایسه منظومه‌ی لیلی و مجنون نظامی و فضولی

■ مولف: نورالدین مقدم (آیدین دومان)

■ ناشر: آیدین ساو، ۱۴۰۰، تبریز ■ قطع: رقیعی ص. ۳۱۰

■ نوبت چاپ: اول ■ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۵۴۳-۸۹-۳

■ تیراژ: ۱۰۰۰ جلد ■ چاپ و صحافی: تایماز ■ قیمت: ۸۵,۰۰۰ تومان

■ آدرس نشر: تبریز خیابان شهید جدیری، پ. ۳۷۳

تلفن: ۳۳۳۶۴۲۰۱ و ۰۹۱۴۳۰۵۹۷۱۵

## □ فهرست

نگاهی مقایسه ای به متن داستان در

دو اثر - ۵۶

□ بهترین سرآغاز - ۵۶

□ علت نظم داستان لیلی و مجنون

- ۶۵

□ تفاوت در فرم - ۷۹

□ شروع داستان - ۸۶

□ در آرزوی فرزند - ۸۶

□ فرزند آری یا نه ؟ - ۸۸

□ نذرو نیاز - ۸۹

□ دو دنیای متناقض نما - ۹۰

□ مکتب عشق - ۹۳

□ عشق دو طرفه - ۹۴

□ دغدغهی مادرانه - ۹۸

□ تجاهل العارف - ۱۰۰

□ دوست و مکتب بی دوست -

۱۰۲

□ مقابله ی ماه و سایه - ۱۰۵

□ آشنای بیگانه - ۱۰۵

□ ترغیب به ازدواج و تحذیر از

عشق - ۱۱۴

□ مقدمه - ۸

□ فصل اول: ( زندگانی پربار ) - ۱۲

□ دو شاعر برجسته - ۱۲

□ زندگی شعر گونه - ۱۷

□ تبخّر در دانش - ۲۰

□ فرزند و شعر - ۲۱

□ زندگی درویشانه - ۲۴

□ دوری از دربار - ۲۶

□ تنوع آثار - ۳۰

□ آثار ترکی فضولی - ۳۲

□ فصل دوم: حدیث عشق - ۳۳

□ نظم داستان لیلی و مجنون - ۳۳

□ حبّ عذری - ۳۹

□ داستان عشق از شرق تا غرب -

۴۴

□ خلاصه ی داستان اصلی و کرم -

۴۵

□ خلاصه ی داستان رومنو و

ژولیت - ۴۹

□ قصه ای پر غصه - ۵۳

□ فصل سوم:

□ عشق ناگزیر - ۱۱۹

□ ناکامی در ترکیب لوءلوء و لعل -

۱۲۲

□ آخرین تلاشها برای نجات فرزند

- ۱۳۰

□ قصد شهنه‌ی خونریز - ۱۳۲

□ جاندار پنداری بلکه همدرد

پنداری - ۱۳۴

□ بوس حدیث بر لعل - ۱۳۵

□ مناظره تنها دلخوشی لیلی - ۱۳۹

□ سوز شبانه و گلزار شکله روزی -

۱۳۹

□ سرمستی و سیر، پابستی و دام -

۱۴۰

□ عاشق آفتاب - ۱۴۱

□ پرده کشی گل به صحرا - ۱۴۲

□ مناظره با ابر و مفاخره بر چشم -

۱۴۶

□ مشتری زهره - ۱۴۹

□ ناتوانی زر و زور - ۱۵۱

□ اعجاز چشم یار - ۱۵۸

□ از گوزنی گلرنگ تا کبوتری نیل -

فام - ۱۶۰

□ سیه سپید نامه - ۱۶۲

□ زنجیر در زنجیر - ۱۶۳

□ تجارت دیده و دیدار - ۱۶۶

□ اشک عروس وایهام تناسب -

۱۶۷

□ گراف آن سیه کوش و آتشی به

خاشاک خشک - ۱۷۴

□ بخشهایی از پیام مجنون به لیلی

- ۱۷۷

□ بخشهایی از پیام مجنون به لیلی

- ۱۷۸

□ آخرین توصیه‌های استاد عقل و

فرمان شهریار عشق - ۱۸۳

□ بدرودی به درد - ۱۸۸

□ کور و کبود - ۱۸۹

□ شاهی به غایت - ۱۹۲

□ ایستگاه ستاره‌شناسی - ۱۹۶

□ روزی و چه روز - ۲۰۱

□ سوخته چون خال - ۲۰۴

□ رنج صدف - ۲۰۵

□ ناله‌ی چنگ در سحر - ۲۰۶

□ میعادگه بهار - ۲۰۷

□ سلام حریف - ۲۰۹

□ رهایی ماه از دهان اژدها - ۲۱۲

www.ketab.ir

□ مقدمه

حکیم ابو محمد الیاس ابن یوسف ابن زکی ابن مؤید نظامی و حکیم ملا محمد ابن سلیمان فاضلی از شاعران برجسته و گران سنگ و نامبرداری هستند، که هر خطه‌ای به داشتن بزرگانی چون آنها به خود می‌بالد. نقطه‌ی اشتراک این دو شاعر بزرگوار تنها سرودن « لیلی و مجنون» نیست؛ قدرت هنری و اوج سخن‌پردازی و درعین حال

صمیمیت شاعرانه در آثار هردو سخنور، به طرز شگفت‌انگیزی موج می‌زند. هنر هردو هنرور در شعر قابل تحسین است.

با خواندن اشعار هر کدام لذت ناشی از شیرینی کلام و کمال شیرین-پردازی در کام ذوق علاقه‌مندان شعر و ادب حاصل می‌شود و این انگیزه برای یک علاقه‌مند ادبیات کافی است که سعی کند، به دنیای شعر و هنر آنها سرک بکشد. هر چند روشن است که فروغ خیره‌کننده-ی هنر آنها را چشمان ضعیف من بر نمی‌تابد، اما به اندازه‌ی وسعم، در این نوشته سعی کرده‌ام، به گونه‌ای، ضمن معرفی گوشه‌ای از هنر شعری دو شاعر در مثنوی مشترکشان یعنی «لیلی و مجنون»، به بهانه‌ی مقایسه‌ی دو اثر به پاسخ این سؤال هم برسم، که رمز جاودانگی یک اثر چه می‌تواند باشد؟ به علاوه چه ویژگی‌هایی باعث می‌شود، اثری که از یک اثر دیگر تقلید شده است- البته در یک زبان دیگر- موفقیتی مانند سلفش کسب کند؟ و در این میان شاعر شهیر آذربایجان، فاضلی، و مثنوی لیلی و مجنونش که کمتر مورد اقبال پژوهشگران ادبیات در ایران واقع شده است؛ به ادب‌دوستان و علاقه‌مندان تا اندازه‌ای معرفی شود.

در شیوه نگارش مطالب کتاب نکاتی را خدمت خوانندگان گرامی معروض می‌دارم.

۱- برای شناخت احوال و آثار دو شاعر ضمن پرداختن اجمالی به این موضوع به نکات مشترک زندگی آنها به صورت کوتاه پرداخته شد تا در این قسمت هم نگاه مقایسه‌ای، مدنظر باشد.